

Dosarul nr. 2rhc-44/19

Prima instanță: Judecătoria Comercială de Circumscripție (judecător V. Orîndaș)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (judecători I. Cotruță, E. Clim și M. Anton)
Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (judecători G. Stratulat, I. Druță, I. Corolevski, D. Mardari și I. Oprea)

ÎNCHEIERE

27 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh
Nina Vascan

examinând cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de AO „Societatea
Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ împotriva AO „Falun
Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ cu privire la dizolvarea
asociațiilor obștești,

împotriva deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, prin care
a fost respins recursul declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong
„Falun Gong Moldova“, fiind menținută decizia din 15 iulie 2014 a Curții de Apel
Chișinău,

c o n s t a ț ă:

La 25 februarie 2014, AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și
Veteranilor – ECHITATE“ a depus cerere de chemare în judecată împotriva AO
„Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ cu privire la
dizolvarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“
(f.d. 3-8, vol. I).

Prin hotărârea din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de
Circumscripție, au fost dizolvate AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong
„Falun Gong Moldova“, cu deschiderea procedurii lichidării acestora. S-a desemnat
în calitate de lichidator al AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun
Gong Moldova“, ÎI „Hariton Eugeniu“, deținător al certificatului nr. 17882 din
09 decembrie 2010, care va gestiona societățile dizolvate în mod unipersonal. S-au

obligat organele de conducere ale AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ să transmită lichidatorului gestiunea societăților pe bază de inventar și de bilanț, să transmită patrimoniul societăților, împreună cu registrele, cu actele (inclusiv de constituire, contabile, financiare, corespondența ce ține de activitatea comercială) și cu ștampilele acestora. S-a atribuit lichidatorului competența de a termina operațiunile în curs ale AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, de a reprezenta societățile în relațiile cu terții, în litigiile aflate pe rolul instanțelor, de a urmări silit debitorii societății și de a încasa creanțele ei, de a contesta creanțele creditorilor și oricare tranzacții sau transferuri frauduloase, de a disponibiliza salariații societății și de a angaja, după caz, specialiști sau experți, de a transforma în numerar bunurile din patrimoniul societății. S-a atribuit lichidatorului dreptul de a recepționa corespondența adresată AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, dreptul de a reține corespondența care se referă la activitatea comercială a societății dizolvate, dar și obligația de a păstra secretul comercial și de a nu divulga conținutul corespondenței care nu se referă la activitatea comercială a societăților dizolvate. S-a acordat creditorilor termen pentru înaintarea creanțelor față de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, termen care expiră după 6 luni de la data ultimei publicații în Monitorul Oficial a avizului despre lichidarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“. S-a pus în sarcina lichidatorului obligația de a prezenta spre publicare avizul despre lichidarea societăților, în două ediții consecutive ale Monitorului Oficial, și de a informa în 15 zile fiecare creditor cunoscut despre lichidare și despre termenul de înaintare a creanțelor. S-a pus în sarcina lichidatorului obligația de a întocmi un proiect al bilanțului de lichidare în termen de 15 zile de la data expirării termenului de înaintare a creanțelor și de a-l prezenta instanței. S-au obligat reprezentanții organului afacerilor interne și administrației publice locale, la cererea scrisă sau verbală a lichidatorului, să asigure ordinea publică și să participe la exercitarea atribuțiilor acestuia (f.d. 54- 59, vol. I).

La 17 mai 2014, AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ au declarat apel împotriva hotărârii din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție (f.d. 60-64, vol. I).

Prin decizia din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, fiind menținută hotărârea din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție (f.d. 170-184, vol. I).

La 15 septembrie 2014, AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ au declarat recurs împotriva deciziei din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 191-196, vol. I).

Prin decizia din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost respins recursul declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, fiind menținută decizia din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 268-279, vol. I).

Prin încheierea din 17 iunie 2015 a Judecătoriei Comerciale de

Circumscripție, s-a obligat Ministerul Justiției și Primăria mun. Chișinău să publice gratis pe pagina web oficială, în termen rezonabil, dispozitivul hotărârii Judecătorei Comerciale de Circumscripție nr. 2c-161/14 din 18 aprilie 2014, privind dizolvarea AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” (f.d. 46-47, vol. II).

Prin încheierea din 03 noiembrie 2015 a Judecătorei Comerciale de Circumscripție, a fost scoasă de pe rol cererea de chemare în judecată depusă de AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE” cu privire la dizolvarea AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”. S-a obligat lichidatorul ÎI „Hariton Eugeniu” să returneze toate actele de constituire, ștampilele, actele contabile și orice alte documente ale AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, doamnei Chiriac Tatiana – administratorul AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”. S-a revocat ÎI „Hariton Eugeniu” din funcția de lichidator al AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” (f.d. 59-61, vol. II).

La 17 noiembrie 2015, AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE”, reprezentată de avocatul Vadim Moțarschi, a declarat recurs împotriva încheierii din 03 noiembrie 2015 a Judecătorei Comerciale de Circumscripție (f.d. 67-68, vol. II).

Prin decizia din 15 decembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE”, casată încheierea din 03 noiembrie 2015 a Judecătorei Comerciale de Circumscripție și restituită cauza spre rejudecare în același complet de judecată (f.d. 76-80, vol. II).

La 26 ianuarie 2016, AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, reprezentate de avocatul Dumitru Cucu, au depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 81-85, vol. II).

Prin încheierea din 21 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” împotriva deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție (f.d. 176-181, vol. II).

Prin hotărârea din 29 iunie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost aprobat raportul final și bilanțul de lichidare al AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”. S-a lichidat AO „Falun Dafa”, cod fiscal XXXXX, cu sediul în XXXXX, înregistrată la Primăria mun. Chișinău la 07 septembrie 2009, și s-a dispus radierea acesteia. S-a lichidat AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, cod fiscal YYYYYY, înregistrată la Ministerul Justiției la 07 septembrie 2011, și s-a dispus radierea acesteia. S-a indicat că hotărârea servește pentru IP „Agenția Servicii Publice” și Primăria mun. Chișinău ca temei de radiere a AO „Falun Dafa”, cod fiscal XXXXX, și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, cod fiscal YYYYYY, din Registrul de stat. S-a indicat că din momentul radierii, AO „Falun Dafa”, cod fiscal XXXXX, și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, cod fiscal YYYYYY, se consideră

lichidate, iar lichidatorul s-a obligat să prezinte instanței de judecată decizia IP „Agenția Servicii Publice“ referitoare la radierea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ din Registrul de stat (f.d. 1-5, vol. III).

La 23 iulie 2018, Tatiana Chiriac, reprezentată de avocatul Dumitru Cucu, a declarat apel împotriva hotărârii din 29 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 7, vol. III).

La 23 iulie 2018, Dumitru Roman a declarat apel împotriva hotărârii din 29 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 9, vol. III).

La 19 iulie 2019, Agentul guvernamental a depus, prin intermediul oficiului poștal, cerere de revizuire împotriva deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, solicitând recunoașterea expresă a încălcării drepturilor AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, garantate de art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, casarea, în scopul remedierii încălcării art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, deciziei din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție, precum și respingerea ca vădit neîntemeiată a cererii de chemare în judecată depuse de AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ la data de 25 februarie 2014, și acordarea satisfacției echitabile pentru încălcările constatate prin aplicarea directă a art. 41 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale într-un quantum proporțional cu cel acordat de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa în calitate de despăgubire pentru orice tip de prejudiciu moral și/sau material, inclusiv în calitate de costuri și cheltuieli de judecată, în beneficiul AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ (f.d. 138-141; 154, vol. III).

În motivarea cererii de revizuire, revizuiantul Agentul guvernamental a susținut că în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ au pretins încălcarea drepturilor garantate de art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale ca urmare a interzicerii folosirii simbolului „Falun“ și ulterioara dizolvare a AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, care anterior practicau Falun Dafa, fiind și o mișcare spirituală interzisă în Republica Populară Chineză.

Revizuiantul a specificat că deși AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ s-au plâns și în baza art. 6 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, invocând inechitatea procedurilor judiciare, la data de 03 ianuarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului i-a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea depusă de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ doar cu referire la pretinsa încălcare a art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, propunându-i să ajungă la un acord de reglementare amiabilă a prezentei cauze.

Revizuiantul a indicat că în baza art. 11 din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015

cu privire la Agentul guvernamental, Guvernul Republicii Moldova a considerat judicioasă procedura de reglementare amiabilă a prezentei cauze, aflându-se la moment în interiorul fazei de derulare a procedurii de reglementare amiabilă, în timp ce înaintarea cererii de revizuire constituie o condiție necesară pentru soluționarea pe cale amiabilă a acesteia, cu scopul de a remedia încălcarea drepturilor AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ în baza art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care decurge din cererea pendinte în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, în modul comunicat de către aceasta.

În continuare, revizuiantul a declarat că ținând cont de circumstanțele prezentei cauze, interzicerea simbolului „Falun“ a avut loc în temeiul art. 1 lit. b) din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste, potrivit căruia se consideră activitate extremistă propagarea și demonstrarea în public a atributelor sau a simbolicii naziste, a unor atribute sau simbolici asemănătoare, până la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă.

Revizuiantul a precizat că interdicția respectivă a fost determinată de inițierea unei acțiuni civile din partea AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ cu privire la obligarea Ministerului Justiției de a include simbolul „Falun“, pretins identic cu svastica, în Registrul materialelor cu caracter extremist.

Revizuiantul a afirmat că potrivit art. 9 alin. (2) din Legea nr. 54 din 21 februarie 2003 privind contracararea activității extremiste, constatarea caracterului extremist al materialului informațional se face de către instanța de judecată, în temeiul sesizării procurorului, astfel încât odată ce AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ nu are împuternicirile unui procuror, acțiunea pe care această asociație obștească a declanșat-o la data de 13 decembrie 2013, nici nu putea fi admisă spre examinare, fapt susținut de fiecare dată în cadrul procedurilor judiciare de către Ministerul Justiției.

Revizuiantul a evidențiat că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că libertatea de gândire, conștiință și religie urmărește să ofere o protecție absolută convingerilor personale ale indivizilor, dar și să reconcilieze ideile diferitor mișcări religioase sau manifestări de convingere filozofică și religioasă, care ar putea intra în contradicție cu interesele legitime ale altor indivizi sau ale societății în general.

Așadar, revizuiantul a subliniat că asemenea garanțiilor cu referire la *forum internum* și la manifestarea individuală de gândire, de conștiință și de religie, art. 9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale protejează, de asemenea, manifestarea colectivă a credinței, atât în public, cât și în privat, întrucât textul art. 9 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale precizează că o „manifestare“ a credinței se poate realiza „fie individual sau în comunitate cu alții“ și astfel, poate fi desfășurată atât în locuri publice, cât și în privat.

Revizuiantul a notat că ori de câte ori presupusa limitare vizează organizarea unei comunități religioase sau a unei mișcări spirituale, art. 9 din Convenția pentru

apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale trebuie interpretat și în lumina protecției acordate prin prisma art. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, or art. 9 garantează nu doar libertatea de gândire, de conștiință și religie, ci și manifestarea activă ale acestora, astfel încât există o legătură directă, în ceea ce privește formularea textuală și conținutul, cu libertatea de întrunire și asociere, consfințite în art. 10 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Revizuietul a relevat că atunci când, în anumite circumstanțe, apar tensiuni între diferite grupuri religioase, rolul autorităților nu este cel de a elimina cauza tensiunilor prin îngrădirea pluralismului, ci de a se asigura că grupurile cu viziuni opuse se tolerează reciproc (Agga v. Grecia (nr. 2) din 17 octombrie 2002, § 60), iar în acest sens, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale exclude orice discreție din partea statelor în stabilirea legitimității convingerilor religioase și a mijloacelor folosite pentru exprimarea acestora (Manoussakis ș.a v. Grecia din 26 septembrie 1996, § 47), statul având, mai degrabă, un rol de mediator.

Mai mult, revizuietul a invocat că un principiu general este recomandarea ca autoritățile de stat să adopte o poziție de neutralitate în ceea ce privește religiile, credințele și convingerile religioase, deoarece o astfel de obligație este inerentă într-o societate democratică și pluralistă.

Revizuietul a punctat că drepturile prevăzute de art. 9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pot fi limitate în scopul de a proteja siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății publice sau a drepturilor ori libertăților altuia, însă de regulă, scopurile sunt interpretate restrictiv.

Totodată, revizuietul a arătat că protecția drepturilor altuia pare să fie supusă unei interpretări extensive acolo unde există o justificare temeinică, iar cu privire la existența unei ingerințe, trebuie reținut faptul că în rezultatul interzicerii simbolului folosit de către AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ ca fiind extremist și, respectiv, ulterioara dizolvare a respectivelor asociații obștești, a avut loc o ingerință în drepturile acestora, garantate de art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Revizuietul a reliefat că în ceea ce privește justificarea ingerinței conform art. 9 și 11 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este necesar de a stabili dacă ingerința fusese „prevăzută de lege“, urmărea unul sau mai multe scopuri legitime, în conformitate cu paragrafele II și dacă fusese „necesară într-o societate democratică“ pentru atingerea acestui sau acestor scopuri.

Revizuietul a susținut că după cum au reținut instanțele de judecată, în prezenta cauză ingerința în drepturile AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, manifestată prin constatarea faptului că simbolului folosit de către acestea fusese extremist, precum și ulterioara dizolvare a acestora, a avut o fundamentare în dreptul intern.

În această conjunctură, revizuietul a specificat că interzicerea folosirii simbolului „Falun“ a avut loc în temeiul Legii nr. 54 din 21 februarie 2003 privind

contracararea activității extremiste, iar interdicția a fost introdusă la inițierea unei acțiuni în judecată în procedura contenciosului administrativ de către AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“.

Revizuiantul a indicat că făcând abstracție de faptul că AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ *a priori* nu era împuternicită de lege să depună o asemenea acțiune, deciziile instanțelor naționale, prin efectul lor, au dispus neutilizarea de către AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ în activitatea lor a simbolului „Falun“, identic cu svastica nazistă, motivând că utilizarea unor atribute sau simbolici asemănătoare, până la confundare, cu atributele sau simbolica nazistă, au constituit, la acel moment, propagare și demonstrare în public a atributelor sau a simbolicii naziste, constituind astfel activitate extremistă, interzisă prin lege.

Totodată, revizuiantul a reținut că dizolvarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ a fost dispusă în temeiul art. 36 alin. (4) din Legea nr. 837 din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești, în acest caz, membrii AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ invocând drept scop apărarea drepturilor și intereselor legitime ale membrilor săi, care au pretins deținerea calității de victimă în raport cu acțiunile AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“.

În această ordine de idei, revizuiantul consideră că se poate reține prezumția că normele de drept material și procedural interne au corespuns cerinței ca ingerința să fie „prevăzută de lege“.

În continuare, revizuiantul a declarat că ingerința litigioasă invocată urmărea mai multe scopuri legitime, *id est* de protecția ordinii, sănătății și moralei publice și protejarea drepturilor și libertăților altor persoane, în speță, ale veteranilor de război, familiilor acestora și descendenților lor.

Revizuiantul a afirmat că ținând cont de contextul istoric, social și cultural, instanțele naționale au considerat că simbolul „Falun“ ar fi fost confundat foarte simplu cu svastica nazistă în condițiile în care regimul nazist a avut consecințe nefaste pentru populația Republicii Moldova, astfel încât instanțele de judecată au urmărit scopul legitim de a proteja interesele celor afectați de către atrocitățile regimului nazist, dar și memoria persoanelor decedate în cadrul și din cauza celui de-al Doilea Război Mondial.

Revizuiantul a notat că libertatea de manifestare a conștiinței/de întrunire și asociere a fost, în mod inevitabil, restricționată din motivele reținute de către instanțele naționale, *id est* protecția ordinii, sănătății și moralei publice, precum și pentru drepturile și libertățile altora, cu toate acestea, necesitatea limitării unei libertăți într-o societate democratică, în condițiile invocării unei încălcări a art. 9 și 11 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, trebuie demonstrată ținând cont de interesele și condițiile existenței unei societăți democratice contemporane.

Revizuiantul a subliniat că este probabil ca situația internă să reflecte sensibilitățile istorice, culturale și politice, în timp ce un forum internațional să fie în dificultate să se pronunțe cu privire la astfel de dispute (Murphy v. Irlanda din

10 iulie 2003).

Revizuietul a punctat că, condiția necesității într-o societate democratică a ingerinței impune autorităților naționale să răspundă dacă ingerința corespundea unei necesități sociale imperioase și dacă a fost proporțională cu scopul legitim urmărit.

Astfel, revizuietul consideră că atunci când libertatea de conștiință și asociere, după caz și a libertății de exprimare, s-a manifestat prin intermediul practicării Falun Dafa, care este o mișcare spirituală străveche, aplicarea restricțiilor, *id est* constatarea faptului că simbolul folosit de către AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” este extremist, cu ulterioara dizolvare a acestora, se justifică numai în caz de necesitate socială specifică, imperioasă și definită în mod clar, iar în acest context, trebuie notat faptul că instanțele naționale au eșuat să examineze proportionalitatea ingerinței, limitându-se la constatarea faptului că simbolul „Falun” fusese extremist.

Revizuietul a relevat că, chestiunile cu privire la interzicerea simbolurilor totalitare, inclusiv svastica și steaua roșie, a fost abordată de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Vajnai v. Ungaria (08 iulie 2008, § 57-58), unde s-a constatat încălcarea art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și s-a reținut, printre altele, că un sistem legal care aplică restricții față de drepturile omului pentru a satisface sentimentele publice reale sau imaginare, nu poate fi considerat drept satisfăcând nevoile sociale imperioase recunoscute într-o societate democratică, deoarece această societate trebuie să rămână rezonabilă în hotărârea sa.

Revizuietul a remarcat că astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că o simplă condamnare a reclamantului doar pentru că a purtat o stea roșie nu putea fi considerată drept răspuns la „nevoia socială imperioasă” și nu s-a stabilit că sancțiunea legii penale fusese proporțională cu scopul legitim urmărit.

De asemenea, revizuietul a indicat că în cauza Fratanolo v. Ungaria din 03 noiembrie 2011, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că presupunând că simbolul afișat de către reclamant avea semnificații multiple, *id est* putea fi privit în calitate de simbol istoric și totodată ca simbol reminiscent al partidului nazist din Ungaria, doar în cadrul unei examinări atente a contextului în care aceste expresii ofensatoare sunt utilizate, putea fi trasată o distincție esențială între expresiile șocante și jignitoare, protejate de art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și cele care pierd dreptul său de a fi tolerate într-o societate democratică, or emoțiile negative sau manifestarea sentimentelor de revoltă, în lipsa unor acțiuni de intimidare, nu pot reprezenta o necesitate socială imperioasă în lumina prevederilor art. 10 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Revizuietul a evidențiat că având în vedere faptul că între doctrina și multiplele semnificații ale simbolului „Falun” și svastica nazistă nu există vreo legătură, nici măcar doctrinară, o decizie irevocabilă din partea instanței de judecată de a impune o interdicție totală a acestui simbol a fost o măsură excesivă pentru AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”.

Revizuietul a precizat că poate fi admisă ipoteza că folosirea de către AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ a unui asemenea simbol, oarecum parțial similar cu simbolul nazist, putea crea sentimente de disconfort pentru participanții la cel de-al Doilea Război Mondial, însă asemenea sentimente nu pot justifica limitarea libertății de conștiință/asociere.

Revizuietul a menționat că simbolul „Falun“ nu a fost folosit pentru incitare la ură sau violență, cu atât mai mult că autoritățile nu au înregistrat niciodată reclamații și/sau plângeri cu privire la folosirea acestui simbol, iar însuși Ministerul Justiției a demonstrat o anumită interpretare în spiritul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pe parcursul întregii proceduri în fața instanțelor naționale de judecată, din care motiv nici dizolvarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ nu a răspuns unei „nevoi sociale imperioase“.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 452 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, dacă examinarea cererii de revizuire este de competența Curții Supreme de Justiție sau a instanței de apel, ședințele se desfășoară fără înștiințarea participanților la proces. Dacă instanța care examinează cererea de revizuire consideră necesară prezența participanților la proces, aceasta dispune înștiințarea lor.

Astfel, Colegiul a decis examinarea cererii de revizuire fără înștiințarea participanților la proces, cu plasarea datei și orei ședinței pe pagina web a Curții Supreme de Justiție, or este inoportună invitarea participanților la proces, întrucât argumentele expuse în cererea de revizuire au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței controlul actului judecătoresc contestat.

Conform art. 446 din Codul de procedură civilă, (1) Pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol. (2) Încheierile de încetare a procesului conform art. 265 lit. c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art. 186¹ pot fi supuse revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. În aceste cazuri, încheierile de inadmisibilitate a revizuirii nu se supun niciunei căi de atac.

Art. 447 lit. c) din Codul de procedură civilă stipulează că în cazul prevăzut la art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, Agentul guvernamental este în drept să depună cerere de revizuire.

Totodată, art. 5 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental prevede că în domeniul asigurării implementării la nivel național a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Agentul guvernamental în cazurile prevăzute de lege, intervine sau participă în procedurile naționale sau solicită redeschiderea acestora.

În conformitate cu art. 451 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art. 447, indicându-se în

mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 și anexându-se probele ce le confirmă.

Conform art. 448 alin. (2) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire împotriva unei hotărâri care, fiind supusă căilor de atac, a fost menținută, modificată sau casată, emițându-se o nouă hotărâre, se soluționează de instanța care a menținut, a modificat hotărârea sau a emis o nouă hotărâre.

În speță, Colegiul constată că la 19 iulie 2019, Agentul guvernamental a depus, prin intermediul oficiului poștal, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, cerere de revizuire împotriva deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, devenită irevocabilă din momentul emiterii (f.d. 138-141; 154, vol. III).

Art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă statuează că revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Potrivit art. 450 lit. e) din Codul de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în interiorul termenului de derulare a procedurii de reglementare pe cale amiabilă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la art. 449 lit. g).

Conform art. 11 alin. (1) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, soluționarea amiabilă a unei cauze aflate pe rolul Curții Europene poate fi inițiată doar după o notificare oficială parvenită din partea Curții Europene și poate fi derulată concomitent cu procedura prevăzută la art. 10, care se aplică în modul corespunzător.

În conformitate cu art. 11 alin. (2) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, în condițiile alin. (1), Agentul guvernamental, din oficiu, la solicitarea reclamantului sau a reprezentantului acestuia, este în drept să negocieze soluționarea amiabilă a oricărei cauze aflate pe rolul Curții Europene.

Colegiul reține că în debutul cererii de revizuire, Agentul guvernamental a menționat că la data de 03 ianuarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului i-a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea depusă de AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” cu referire la pretinsa încălcare a art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, propunându-i să ajungă la un acord de reglementare amiabilă a prezentei cauze.

La fel, Agentul guvernamental a indicat că în baza art. 11 din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, Guvernul Republicii Moldova a considerat judicioasă procedura de reglementare amiabilă a prezentei cauze, aflându-se la moment în interiorul fazei de derulare a procedurii de reglementare amiabilă, în timp ce înaintarea cererii de revizuire constituie o condiție necesară pentru soluționarea pe cale amiabilă a acesteia, cu scopul de a remedia încălcarea drepturilor AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” în baza art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care decurge din cererea pendinte în fața Curții Europene

a Drepturilor Omului, în modul comunicat de către aceasta.

Așadar, cu referire la circumstanțele cauzei, Colegiul reține că la 25 februarie 2014, AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ a depus cerere de chemare în judecată împotriva AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ cu privire la dizolvarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ (f.d. 3-8, vol. I).

Prin hotărârea din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție, au fost dizolvate AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, cu deschiderea procedurii lichidării acestora. S-a desemnat în calitate de lichidator al AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, ÎI „Hariton Eugeniu“, deținător al certificatului nr. 17882 din 09 decembrie 2010, care va gestiona societățile dizolvate în mod unipersonal. S-au obligat organele de conducere ale AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ să transmită lichidatorului gestiunea societăților pe bază de inventar și de bilanț, să transmită patrimoniul societăților, împreună cu registrele, cu actele (inclusiv de constituire, contabile, financiare, corespondența ce ține de activitatea comercială) și cu ștampilele acestora. S-a atribuit lichidatorului competența de a termina operațiunile în curs ale AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, de a reprezenta societățile în relațiile cu terții, în litigiile aflate pe rolul instanțelor, de a urmări silit debitorii societății și de a încasa creanțele ei, de a contesta creanțele creditorilor și oricare tranzacții sau transferuri frauduloase, de a disponibiliza salariații societății și de a angaja, după caz, specialiști sau experți, de a transforma în numerar bunurile din patrimoniul societății. S-a atribuit lichidatorului dreptul de a recepționa corespondența adresată AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, dreptul de a reține corespondența care se referă la activitatea comercială a societății dizolvate, dar și obligația de a păstra secretul comercial și de a nu divulga conținutul corespondenței care nu se referă la activitatea comercială a societăților dizolvate. S-a acordat creditorilor termen pentru înaintarea creanțelor față de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, termen care expiră după 6 luni de la data ultimei publicații în Monitorul Oficial a avizului despre lichidarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“. S-a pus în sarcina lichidatorului obligația de a prezenta spre publicare avizul despre lichidarea societăților, în două ediții consecutive ale Monitorului Oficial, și de a informa în 15 zile fiecare creditor cunoscut despre lichidare și despre termenul de înaintare a creanțelor. S-a pus în sarcina lichidatorului obligația de a întocmi un proiect al bilanțului de lichidare în termen de 15 zile de la data expirării termenului de înaintare a creanțelor și de a-l prezenta instanței. S-au obligat reprezentanții organului afacerilor interne și administrației publice locale, la cererea scrisă sau verbală a lichidatorului, să asigure ordinea publică și să participe la exercitarea atribuțiilor acestuia (f.d. 54- 59, vol. I).

La 17 mai 2014, AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ au declarat apel împotriva hotărârii din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție (f.d. 60-64, vol. I).

Prin decizia din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, fiind menținută hotărârea din 18 aprilie 2014 a Judecătoriei Comerciale de Circumscripție (f.d. 170-184, vol. I).

La 15 septembrie 2014, AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ au declarat recurs împotriva deciziei din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 191-196, vol. I).

Prin decizia din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, a fost respins recursul declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, fiind menținută decizia din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 268-279, vol. I).

Aici, Colegiul observă că AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ s-au plâns în fața Curții Europene a Drepturilor Omului atât în privința introducerii simbolului „Falun“ în Registrul materialelor cu caracter extremist, cât și în privința dizolvării acestor asociații obștești (f.d. 143-151, vol. III).

Însă, chestiunea privind introducerea simbolului „Falun“ în Registrul materialelor cu caracter extremist a fost soluționată, în mod irevocabil, prin decizia din 07 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, iar chestiunea privind dizolvarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ a fost soluționată, în mod irevocabil, prin decizia din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție.

Iar, revizuiantul Agentul guvernamental în cererea de revizuire a solicitat doar casarea deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, din care motiv, Colegiul, nefiind în drept să depășească din oficiu obiectul revizuirii, se va expune asupra pretinsei încălcări a drepturilor AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, garantate de art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, doar ca efect al deciziei nominalizate, adică doar în latura dizolvării AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“.

Astfel, Colegiul evidențiază că art. 9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale prevede că (1) Orice persoană are dreptul la libertatea de gândire, de conștiință și de religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea în mod individual sau în colectiv, în public sau în particular, prin cult, învățământ, practici și îndeplinirea ritualurilor. (2) Libertatea de a-și manifesta religia sau convingerile nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății sau a moralei publice ori pentru protejarea drepturilor și libertăților altora.

De asemenea, conform art. 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, (1) Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire pașnică și la libertatea de asociere, inclusiv dreptul de a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale. (2) Exercițarea

acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât acelea care, prevăzute de lege, constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protejarea sănătății sau a moralei ori pentru protecția drepturilor și libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că libertatea de gândire, conștiință și religie urmărește să ofere o protecție absolută convingerilor personale ale indivizilor, dar și să reconcilieze ideile diferitor mișcări religioase sau manifestări de convingere filozofică și religioasă, care ar putea intra în contradicție cu interesele legitime ale altor indivizi sau ale societății în general.

Așadar, asemenea garanțiilor cu referire la *forum internum* și la manifestarea individuală de gândire, de conștiință și de religie, art. 9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale protejează, de asemenea, manifestarea colectivă a credinței, atât în public, cât și în privat, întrucât textul art. 9 alin. (1) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale precizează că o „manifestare“ a credinței se poate realiza „fie individual sau în comunitate cu alții“ și astfel, poate fi desfășurată atât în locuri publice, cât și în privat.

Ori de câte ori presupusa limitare vizează organizarea unei comunități religioase sau a unei mișcări spirituale, art. 9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale trebuie interpretat și în lumina protecției acordate prin prisma art. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, or art. 9 garantează nu doar libertatea de gândire, de conștiință și religie, ci și manifestarea activă ale acestora, astfel încât există o legătură directă, în ceea ce privește formularea textuală și conținutul, cu libertatea de întrunire și asociere, consfințite în art. 10 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Atunci când, în anumite circumstanțe, apar tensiuni între diferite grupuri religioase, rolul autorităților nu este cel de a elimina cauza tensiunilor prin îngrădirea pluralismului, ci de a se asigura că grupurile cu viziuni opuse se tolerează reciproc (Agga v. Grecia (nr. 2) din 17 octombrie 2002, § 60), iar în acest sens, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale exclude orice discreție din partea statelor în stabilirea legitimității convingerilor religioase și a mijloacelor folosite pentru exprimarea acestora (Manoussakis ș.a v. Grecia din 26 septembrie 1996, § 47), statul având, mai degrabă, un rol de mediator.

Un principiu general este recomandarea ca autoritățile de stat să adopte o poziție de neutralitate în ceea ce privește religiile, credințele și convingerile religioase, deoarece o astfel de obligație este inerentă într-o societate democratică și pluralistă.

Drepturile prevăzute de art. 9 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pot fi limitate în scopul de a proteja siguranța publică, protecția ordinii, a sănătății publice sau a drepturilor ori libertăților altuia,

însă de regulă, scopurile sunt interpretate restrictiv.

Protecția drepturilor altuia pare să fie supusă unei interpretări extensive acolo unde există o justificare temeinică, iar cu privire la existența unei ingerințe, trebuie reținut faptul că în rezultatul dizolvării AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, a avut loc o ingerință în drepturile acestora, garantate de art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În ceea ce privește justificarea ingerinței conform art. 9 și 11 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, este necesar de a stabili dacă ingerința fusese „prevăzută de lege“, urmărea unul sau mai multe scopuri legitime, în conformitate cu paragrafele II și dacă fusese „necesară într-o societate democratică“ pentru atingerea acestui sau acestor scopuri.

După cum au reținut instanțele de judecată, în prezenta cauză ingerința în drepturile AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, manifestată prin dizolvarea acestora, a avut o fundamentare în dreptul intern.

Or, dizolvarea AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ a fost dispusă în temeiul art. 36 alin. (4) din Legea nr. 837 din 17 mai 1996 cu privire la asociațiile obștești, în acest caz, membrii AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ invocând drept scop apărarea drepturilor și intereselor legitime ale membrilor săi, care au pretins deținerea calității de victimă în raport cu acțiunile AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“.

În această ordine de idei, se poate reține prezumția că normele de drept material și procedural interne au corespuns cerinței ca ingerința să fie „prevăzută de lege“.

În continuare, Colegiul deceleză că ingerința litigioasă invocată urmărea mai multe scopuri legitime, *id est* de protecția ordinii, sănătății și moralei publice și protejarea drepturilor și libertăților altor persoane, în speță, ale veteranilor de război, familiilor acestora și descendenților lor.

Ținând cont de contextul istoric, social și cultural, instanțele naționale au considerat că simbolul „Falun“ ar fi fost confundat foarte simplu cu svastica nazistă în condițiile în care regimul nazist a avut consecințe nefaste pentru populația Republicii Moldova, astfel încât instanțele de judecată au urmărit scopul legitim de a proteja interesele celor afectați de către atrocitățile regimului nazist, dar și memoria persoanelor decedate în cadrul și din cauza celui de-al Doilea Război Mondial, inclusiv pe calea dizolvării AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, care foloseau simbolul „Falun“.

Libertatea de manifestare a conștiinței/de întrunire și asociere a fost, în mod inevitabil, restricționată din motivele reținute de către instanțele naționale, *id est* protecția ordinii, sănătății și moralei publice, precum și pentru drepturile și libertățile altora, cu toate acestea, necesitatea limitării unei libertăți într-o societate democratică, în condițiile invocării unei încălcări a art. 9 și 11 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, trebuie demonstrată ținând cont de interesele și condițiile existenței unei societăți

democratice contemporane.

Totodată, Colegiul relevă că este probabil ca situația internă să reflecte sensibilitățile istorice, culturale și politice, în timp ce un forum internațional să fie în dificultate să se pronunțe cu privire la astfel de dispute (Murphy v. Irlanda din 10 iulie 2003). Condiția necesității într-o societate democratică a ingerinței impune autorităților naționale să răspundă dacă ingerința corespundea unei necesități sociale imperioase și dacă a fost proporțională cu scopul legitim urmărit.

Astfel, atunci când libertatea de conștiință și asociere, după caz și a libertății de exprimare, s-a manifestat prin intermediul practicării Falun Dafa, care este o mișcare spirituală străveche, aplicarea restricțiilor, *id est* dizolvarea AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”, se justifică numai în caz de necesitate socială specifică, imperioasă și definită în mod clar, iar în acest context, trebuie notat faptul că instanțele naționale au eșuat să examineze proportionalitatea ingerinței, invocând faptul că AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova” utilizează simbolul „Falun”, care este unul extremist.

Chestiunile cu privire la interzicerea simbolurilor totalitare, inclusiv svastica și steaua roșie, a fost abordată de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Vajnai v. Ungaria (08 iulie 2008, § 57-58), unde s-a constatat încălcarea art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și s-a reținut, printre altele, că un sistem legal care aplică restricții față de drepturile omului pentru a satisface sentimentele publice reale sau imaginare, nu poate fi considerat drept satisfăcând nevoile sociale imperioase recunoscute într-o societate democratică, deoarece această societate trebuie să rămână rezonabilă în hotărârea sa.

Astfel, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că o simplă condamnare a reclamantului doar pentru că a purtat o stea roșie nu putea fi considerată drept răspuns la „nevoia socială imperioasă” și nu s-a stabilit că sancțiunea legii penale fusese proporțională cu scopul legitim urmărit.

De asemenea, în cauza Fratanolo v. Ungaria din 03 noiembrie 2011, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că presupunând că simbolul afișat de către reclamant avea semnificații multiple, *id est* putea fi privit în calitate de simbol istoric și totodată ca simbol reminiscent al partidului nazist din Ungaria, doar în cadrul unei examinări atente a contextului în care aceste expresii ofensatoare sunt utilizate, putea fi trasată o distincție esențială între expresiile șocante și jignitoare, protejate de art. 10 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, și cele care pierd dreptul său de a fi tolerate într-o societate democratică, or emoțiile negative sau manifestarea sentimentelor de revoltă, în lipsa unor acțiuni de intimidare, nu pot reprezenta o necesitate socială imperioasă în lumina prevederilor art. 10 alin. (2) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Având în vedere faptul că între doctrina și multiplele semnificații ale simbolului „Falun” și svastica nazistă nu există vreo legătură, nici măcar doctrinară, a fost excesivă o decizie irevocabilă din partea instanței de judecată de a dizolva AO „Falun Dafa” și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova”.

La materialele cauzei nu sunt probe ce ar atesta incitarea de către AO „Falun

Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ la ură sau violență, din care motiv dizolvarea acestor asociații obștești nu a răspuns unei „nevoi sociale imperioase“.

Conjunctura acestor circumstanțe, precum și faptul inițierii unei proceduri de reglementare pe cale amiabilă a cauzei, aspect redat în cererea de revizuire, impune admiterea cererii de revizuire depuse de Agentul guvernamental împotriva deciziei din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, cu reținerea cauzei în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinarea recursului declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ împotriva deciziei din 15 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Or, în conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța de revizuire este în drept să emită o încheiere de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

De asemenea, art. 453 alin. (6) din Codul de procedură civilă prevede că în cazul în care o hotărâre examinată anterior în apel și în recurs a fost supusă revizuirii, cauza se trimite, după admiterea cererii de revizuire, la rejudecare.

În ceea ce vizează solicitarea Agentului guvernamental privind acordarea unei satisfacții echitabile reclamantelor AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ pentru încălcarea constatată, Colegiul reține următoarele.

Conform art. 11 alin. (3) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, procedura de soluționare amiabilă este confidențială și se încheie prin semnarea de declarații mutuale propuse cu asistența Curții Europene ori a unui acord scris între Agentul guvernamental și reclamant sau reprezentantul acestuia. Clauzele acordului se stabilesc în funcție de circumstanțele fiecărei cauze în parte și sunt coordonate în prealabil cu Guvernul și/sau cu alte autorități cărora li se atribuie pretinsa încălcare a drepturilor reclamantului.

La fel, în conformitate cu art. 11 alin. (4) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, Agentul guvernamental și reclamantul pot reformula clauzele acordului până la admiterea acestuia de către Curtea Europeană, de asemenea prin coordonare prealabilă.

Din textul acestor prevederi legale, este cert că, condițiile de reparare a prejudiciului cauzat petiționarilor prin hotărârea judecătorească prin care s-au încălcat grav drepturi garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pot fi negociate de către părți. Or, repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească prin care s-au încălcat grav drepturi garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale poate fi efectuat în primul rând prin modificarea sau casarea acestei hotărâri judecătorești și numai apoi prin acordarea unei compensații pecuniare.

Aceasta deoarece hotărârea judecătorească, în ordinea juridică internă, are putere de lucru judecat din care rezultă efectele specifice și care pot produce consecințe nefaste și ilegale asupra subiectului în cauză. Astfel, la caz se va reține că părțile interesate în speță, Agentul guvernamental și reclamantele AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ urmează să negocieze și

să încheie un acord privind compensația pecuniară echitabilă în sensul art. 41 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Această concluzie se impune și pornind de la premisa precum că desfășurarea procedurii de reglementare amiabilă a cauzei, inclusiv prin compensarea pecuniară a persoanelor vizate, intră în atribuțiile Agentului guvernamental.

În speță, Colegiul precizează că de către Agentul guvernamental a fost inițiată procedura de reglementare amiabilă a prezentei cauze, întru executarea obligațiilor la care s-a subscris Guvernul de a cere redeschiderea procedurilor la nivel intern și de a remedia încălcările comise în drepturile fundamentale ale AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“, însă la materialele cauzei lipsesc anumite confirmări ale acțiunilor în vederea negocierii cu reclamantele a condițiilor și sumelor concrete ale satisfacției echitabile, în conformitate cu dispozițiile art. 11 alin. (3)-(4) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental.

Mai mult, se va reține că stabilirea la caz de către Curtea Supremă de Justiție a unei compensații pecuniare concrete, pentru încălcarea drepturilor AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ garantate de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se va suprapune cu atribuțiile funcționale stabilite prin lege pentru Agentul guvernamental și, ca urmare, există riscul depășirii limitelor de competență prevăzute prin mandatul instituțional al instanței judecătorești supreme.

La acest capitol, Colegiul relevă că Agentul guvernamental nu a prezentat instanței de judecată propuneri concrete, cu sume certe pentru a fi adjuocate în beneficiul victimelor încălcării, operând cu termeni generali și sugerând o limită de discreție prea mare pentru completul de judecată investit cu judecarea acestui caz.

Drept consecință, revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate anume de către Agentul guvernamental, în condițiile art. 11 din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental.

În conformitate cu art. 452 și 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se constată încălcarea drepturilor AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ garantate de art. 9 și 11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Se admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental.

Se casează decizia din 11 februarie 2015 a Curții Supreme de Justiție, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de AO „Societatea Protecției Drepturilor Invalizilor și Veteranilor – ECHITATE“ împotriva AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ cu privire la dizolvarea asociațiilor obștești, și se reține prezenta cauză civilă în procedura Curții Supreme de Justiție pentru examinarea recursului declarat de AO „Falun Dafa“ și AO „Asociația de Qigong „Falun Gong Moldova“ împotriva deciziei din 15 iulie 2014

a Curții de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul Governamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh

Nina Vascan